

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Department van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjahiabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2024

AFRIKAANS HUISTAAL V1

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A:	Leesbegrip	(30)
AFDELING B:	Opsomming	(10)
AFDELING C:	Taalstrukture en -konvensies	(30)

2. Lees ALLE instruksies noukeurig deur.

3. Beantwoord AL die vrae.

4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.

5. Trek 'n streep na elke afdeling.

6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

7. Laat 'n reël oop na elke antwoord.

8. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.

9. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	30 minute
AFDELING C:	40 minute

10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1**

Lees en kyk na die volgende tekste en beantwoord die vrae wat daarna volg.

TEKS A: ARTIKEL**HET Matriek Waarde?**

Meer as 700 000 kandidate het verlede jaar matriekeksamen geskryf en die uitslae word Vrydag uitgereik. Maar wat presies behels die hele proses van eksaminering en hoe geloofwaardig is die kwalifikasie wat verwerf word? Huw Davies verduidelik.

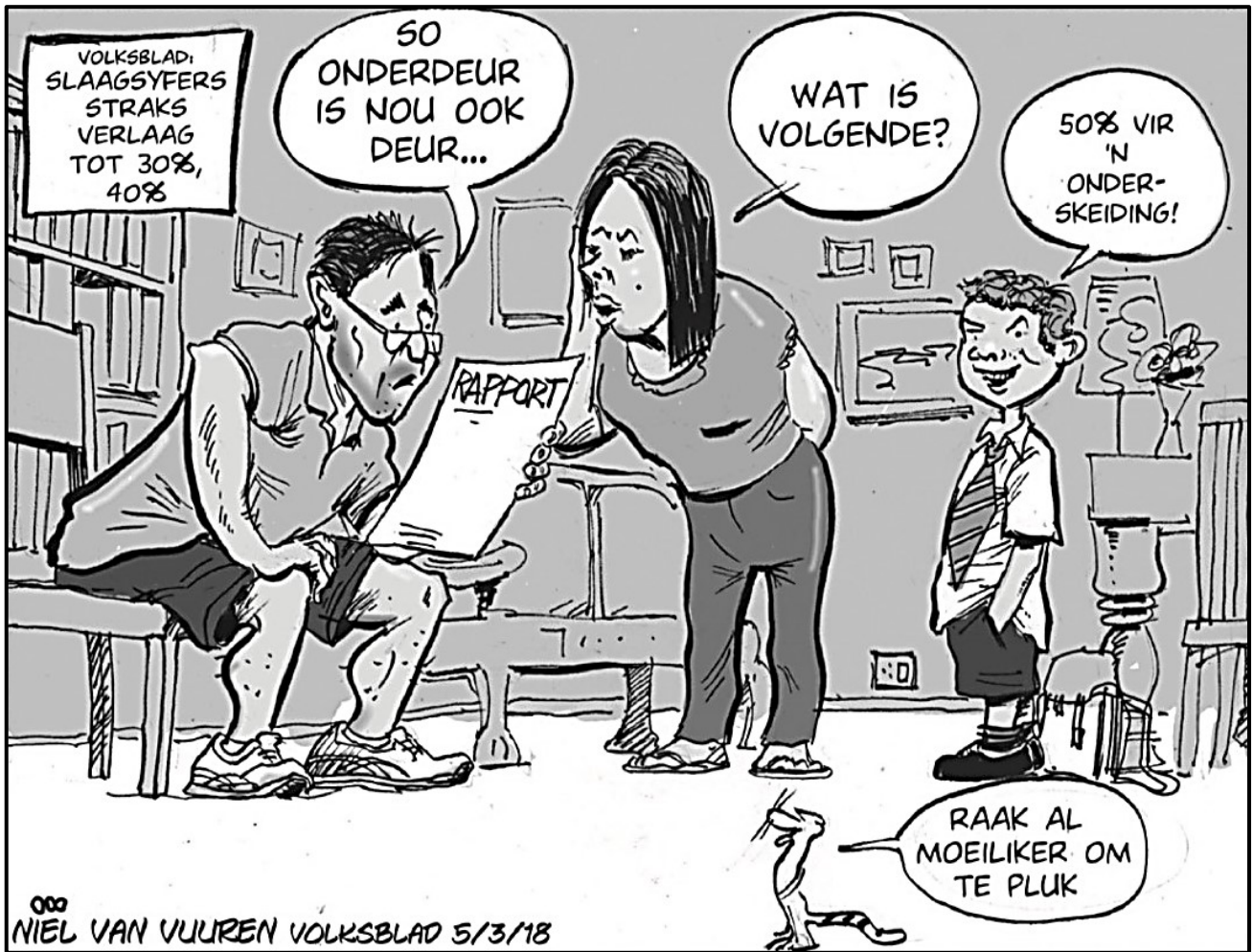
- 1 Derduisende matrikulante, hul ouers en onderwysers wag in spanning op die uitslae van die 2023-nasionale seniorsertifikaateksamen.
- 2 Dié sertifikaat bepaal in baie opsigte jong mense se geleenthede en lewenskans op die pad vorentoe. Toelating tot verdere studie, geleenthede in die wêreld van werk, 'n lisensie om aspirasies na te jaag – dit is alles in die weegskaal totdat die eksamenuitslae aangekondig word. 5
- 3 Die nasionale seniorertifikaat is 'n gesogte kwalifikasie en die resultaat van 12 jaar (en in sommige gevalle selfs meer) se harde werk. Oor daardie 12 jaar het drie hoofakteurs 'n rol gespeel in die onderrigproses: die leerling, die skool en die ouerhuis. En met ouerhuis word ingesluit voogde, betrokke volwassenes wat omgee en gemeenskappe. 10
- 4 Dis belangrik om te beseft dat geen kandidaat in die eksamen alleen gestaan het nie – agter elke leerling is daar 'n groep rolspelers wat elkeen 'n belang by die matriekuitslae het. En, soos jaarliks gebeur, gaan twee vrae weer oor die uitslae gevra word: Was al die harde werk die moeite werd? En is die sertifikaat wat verwerf word, geloofwaardig? 15
- 5 Daar is 'n paar aspekte ter sprake om by die antwoorde op hierdie vrae uit te kom. Die nasionale senior sertifikaat wat verwerf word, is dalk die resultaat van eksamens wat in gr. 12 afgelê word, maar die voorbereiding begin reeds in 'n kind se eerste skooljaar. As daar in die 12 jaar wat 'n kind op skool is, iewers iets skeefloop, gaan dit 'n uitwerking hê op die gehalte van die kwalifikasie wat verwerf word. 20
- 6 Was die onderrigbenadering op peil? Het dit volgens voorskrif geskied? Die Suid-Afrikaanse Onderwysersunie (SAOU) is jaarliks by tientalle komitees betrokke om te verseker dat onderwysers bemagtig word in onderrigmetodes. 25
- 7 Die tweede aspek is die inhoud en peil van die kurrikulum. Die vraag wat hier beantwoord moet word, is of die leerplan vergelykbaar is met die inhoud van leerplanne wat in ander onderwysstelsels in die wêreld aangebied word. Die antwoord op hierdie vraag is dat Suid-Afrika se leerplan in alle opsigte positief vergelyk met soortgelyke kurrikulums wat oor 12 jaar strek. 30

8	Die derde aspek wat hier te sprake is, is opleidingsvlak en kwalifikasies van onderwysers wat vakke in gr. 12 aanbied. Die SAOU fokus op die opleiding van onderwysers en help verseker dat hulle op die hoogte is van die jongste vakkennis en benaderings. Verteenwoordigers van die SAOU dien landwyd in komitees en onderwysstrukture wat gemoeid is met die inhoud en samestelling van kursusse vir die opleiding van onderwysers.	35
9	Die gehalte van onderrig, die inhoud en peil van die leerplan en die opleidingsvlak en kwalifikasie van gr.12-onderwysers is die hoekstene wat uiteindelik lei tot 'n kwalifikasie van goeie gehalte.	40
10	Vir die opstel van eksterne eksamenvraestelle en die moderering daarvan word die beste praktisyns gebruik. Daarna word die vraestel aan die departement van basiese onderwys voorgelê om uiteindelik aan die raad vir gehalteversekering in die onderwys (Umalusi) voorgelê te word. Dit is 'n hoogs vertroulike proses.	45
11	Gereelde ontmoetings tussen die direkteur-generaal van die departement van basiese onderwys, verteenwoordigers van die SAOU, Umalusi en ander hoofrolspelers verseker dat die proses so deursigtig moontlik geskied. Wat 2023 se eksamen betref, is die SAOU meer as tevrede dat die vraestelle van 'n standaard was wat deur die voorskrifte bepaal word.	50
12	Tydens verlede jaar se eksamen het die voorkoms van onreëlmatighede beduidend afgeneem en die SAOU se mening is dat die integriteit van die eksamen nie gekompromiteer is nie en dat die geloofwaardigheid van die kwalifikasie nie in die gedrang kom nie. Nadat die antwoordstelsel gemerk is, word die punte vir elke vak op rekenaar onder streng toesig aangebring. Dit word aan Umalusi voorgelê wat volgens wet die magtiging het om punte opwaarts of afwaarts aan te pas, sou daar goeie redes wees om dit te doen. Hierdie proses word nie aan die publiek bekend gestel nie.	55
13	Uiteindelik word die uitslae deur die minister van basiese onderwys aangekondig. Dis in die jaarlikse ontleding van die slaagsyfer en ander data dat die twee vrae wat aan die begin genoem is, telkens opduik. Die antwoord op albei vrae is ja. Die harde werk was vir elke kandidaat die moeite werd. En die sertifikaat is geloofwaardig.	60

*Dr. Davies is verbonde aan die Suid-Afrikaanse Onderwysersunie se afdeling professionele dienste.

[Aangepas uit *Die Burger*, 18 Januarie 2024]

TEKS B: VISUELE TEKS

[Aangepas uit Volksblad, 5 Maart 2018]

VRAE: TEKS A

- 1.1 Herlees die opskrif en subopskrif.
  - 1.1.1 Hoe word die leser by hierdie leesstuk betrek? (1)
  - 1.1.2 Wat is die funksie van die “Maar” in die subopskrif? (1)
  - 1.1.3 Haal uit paragraaf 1 TWEE opeenvolgende woorde aan wat aansluit by die “700 000 kandidate” in die subopskrif. (1)
- 1.2 Gee VIER redes waarom 'n matrieksertifikaat van waarde kan wees. (4)
- 1.3 Sê wat die uitdrukking “in die weegskaal” (paragraaf 2) binne konteks beteken. (1)
- 1.4 Verduidelik wat die skrywer met die woorde tussen hakies in paragraaf 3 bedoel. (1)

- 1.5 Dit is nie net 'n leerder wat tot sy/haar opvoeding bydra nie.
Bewys die bogenoemde stelling met TWEE feite. (2)
- 1.6 Watter implikasie, dink jy, het dit vir die kandidaat as hy/sy weet dat hy/sy nie "alleen gestaan" (paragraaf 4) het nie. (1)
- 1.7 Verwys na paragraaf 8 tot 11.
Waarom kan 'n onderwyser soms die blaam vir swak uitslae dra? Noem TWEE redes. (2)
- 1.8 Op grond waarvan glo die SAOU dat SA skole se leerplan wel 'n plan van gehalte is? (1)
- 1.9 Onderwysers doen slegs vakkennis op deur tersiêre opleiding en ervaring.
Stem jy saam met die bogenoemde stelling? Motiveer jou antwoord. (1)
- 1.10 Noem die DRIE fundamentele beginsels waarop gehaltekwalifikasies gebou word. (3)
- 1.11 Waarom kan daar gesê word Umalusi se verwysing na deursigtigheid (par. 11) in die leesstuk weerspreek word? (1)
- 1.12 Verwys na paragraaf 12.
1.12.1 Waarom is dit nodig dat die invoer van punte "onder streng toesig" gebeur? (1)
1.12.2 Umalusi pas elke jaar graad 12-leerders se punte aan.
Is hierdie stelling korrek? Motiveer jou antwoord. (1)
- 1.13 Verwys na paragraaf 13.
1.13.1 Motiveer waarom die siening oor matriekeksamens in die berig as geloofwaardig beskou kan word. (1)
1.13.2 Dink jy dat 'n matrieksertifikaat vandag werklik waarde het? Motiveer jou antwoord. (1)

VRAE: TEKS B

- 1.14 Wat impliseer die pa met sy woorde in die spotprent? (1)
- 1.15 Verwys na die seun in die spotprent.
- 1.15.1 Noem TWEE sigbare bewyse dat die seun ingenome met homself is. (2)
- 1.15.2 Gee 'n rede vir die seun se ingesteldheid. (1)

VRAE: TEKS A EN TEKS B

- 1.16 Herlees paragraaf 11 van TEKS A.
- Hoe verskil die terme "standaard" in TEKS A van die "standaard" waarna TEKS B verwys? Verduidelik ook hoe TEKS B by die kernboodskap van TEKS A aansluit. (2)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2**

Lees die teks hieronder en maak 'n opsomming van **sewe wenke hoe om 'n stresvolle vakansie te geniet**.

- LET WEL:**
1. Jou opsomming moet in jou eie woorde (in volsinne) in **paragraafvorm** aangebied word en mag nie meer as **90 woorde** beslaan nie.
  2. Jy moet **EEN** samehangende paragraaf skryf.
  3. Dit is nie nodig om vir die opsomming 'n titel te gee nie.
  4. Dui die **getal woorde** aan wat jy vir die opsomming gebruik het.

TEKS C**IS VAKANSIES VIR JOU 'N BRON VAN STRES? HIER VOLG WENKE HOE OM 'N STRESVOLLE VAKANSIE TE GENIET!**

Die Desembervakansie lê om die draai en vir sommige mense is dit 'n groot bron van stres ...

Doen egter waarvan jy hou. Moenie 'n bestemming kies wat nie by jou voorkeure aansluit nie. As jy 'n hotel-mens is, gaan 'n tent jou nie laat ontspan nie! Wees eerlik oor jou voorkeure. Kies ook jou reisgenote versigtig. Moenie saam met mense vakansie hou wat jou irriteer nie. Net omdat julle met vakansie is, beteken nie hulle gaan persoonlikheidsveranderinge ondergaan nie. Inteendeel, hulle gaan nog erger word.

Stel 'n begroting op voordat julle vertrek. Moenie meer geld spandeer as waarvoor julle begroot het nie. Jy gaan nou al begin stres oor die finansiële probleme wat terug by die huis vir jou gaan wag. Dit is ook belangrik om deeglik vooruit te beplan. As jy alles saambring het wat jy nodig gaan kry, hoef jy nie heelyd noodplanne uit te dink nie. Neem foto's. Vat jou kamera saam, dalk 'n videokamera en 'n dagboek. Dit is heerlik om agterna, wanneer die stres-duiwel weer kop uitsteek na jou herinnering te kyk en te onthou hoe lekker dit was.

Bederf jousef so 'n bietjie. Dit is die perfekte verskoning om al daardie boeke te lees waarby jy nog nie kon uitkom nie, 'n lekker wyntjie te teug en dalk meer sjokolade te verorber as wat Switserland in 'n week kan produseer. Kry 'n tema vir jou vakansie. Indien jy 'n kwaliteit-familietyd vakansie wil hê, maak dit die tema en kies die uitstappies en aktiwiteite rondom hierdie tema.

Moenie alles self doen nie. (Hierdie raad is vir die ma's!) Probeer om meer te deleger en minder self te doen. Alhoewel jou gesin ook met vakansie is, beteken dit nie jy hoef alles te doen nie. Werk 'n vakansierooster uit sodat almal help.

Met die regte houding en hierdie nuttige wenke kan jy hierdie jaar gaan vakansie hou sonder om te stres!

[Aangepas uit rondrits.co.za, 11 Desember 2020]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Bestudeer die advertensie (TEKS D) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS D

A *Jou vel*
daaglik
beskerm

B Somer vel benodig ekstra sorg!
Hou jou vel gelukkig en kies dus die beskerming wat antioksidante in bio-aktiewe rooibos vir alle vel tipes bied.

C Doeltreffende, bekostigbare velsorg ontwikkel vir Suid-Afrikaanse velle. Geskik vir veganiste en goedgekeur deur Skoonheid Sonder Wreedheid.

D Velsorg geïnspireer deur die natuur!

AfricanExtracts ROOIBOS
SPF30 MOISTURISING DAY CREAM
TRIPLE ACTION MOISTURISER
PURIFYING
SPF 15

AfricanExtracts ROOIBOS

[Aangepas uit *Sarie*, Jan/Feb. 2023]

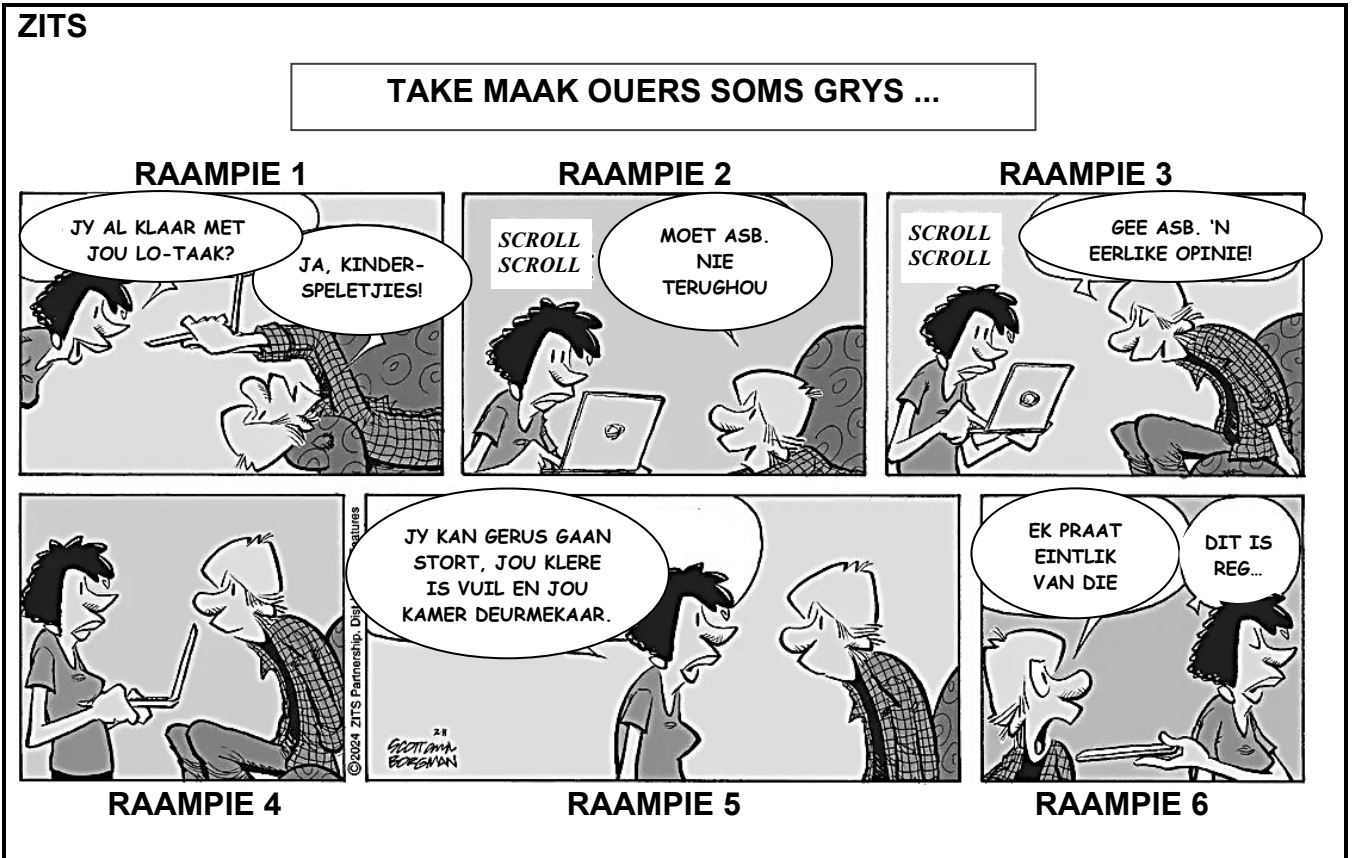
VRAE: TEKS D

- 3.1 Hoe word die leser reeds by **A** (die opskrif) direk by die advertensie betrek? (1)
- 3.2 Waarom is die woordgebruik by **A** gepas om die leser aan te moedig om die produk te koop? Verwys in jou antwoord na TWEE redes. (2)
- 3.3 Wat is die geïmpliseerde betekenis van die woorde by **B** ten opsigte van jou vel tydens somermaande? (1)
- 3.4 Hoe ondersteun die vrouens in die advertensie se gesigsuitdrukkings die woorde in **B**? (1)
- 3.5 Verdeel die onderstreepte woord in **B** in klankgrepe. (1)
- 3.6 Is die foto van die velsorgprodukte in die advertensie gepas? Motiveer jou antwoord. (1)
- 3.7 Herlees die woorde by **C**.
Wie sal hoofsaaklik die teikenmark van hierdie advertensie wees?
Verwys in jou antwoord na die inligting in **C**. (2)
- 3.8 Gee die funksie van die skryfteken in die onderstreepte woord by **D**. (1)
- [10]**

VRAAG 4: STROKIESPRENT

Bestudeer die strokiesprent (TEKS E) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS E

[Aangepas uit comicskingdom.com 2024]

VRAE: TEKS E

4.1 Kies die korrekte antwoord. Skryf net die vraagnommer (4.1) en die letter (A–D) neer.

Die eerste woord van die strokie se opskrif is 'n ...

- A onderwerp. (1)
- B voorwerp. (1)
- C gesegde. (1)
- D byvoeglike bepaling. (1)

4.2 Skryf Zits se ma se woorde in RAAMPIE 1 oor in die ontkennde vorm. (1)

4.3 Na watter vorm van stereotipering kan daar moontlik in RAAMPIE 1 verwys word as ons Zits se antwoord in ag neem? (1)

4.4 Verwys na RAAMPIE 2.

Wat impliseer Zits met sy woorde in RAAMPIE 2 ten opsigte van sy LO-taak?
Verduidelik ook die funksie daarvan dat sy ma in RAAMPIE 2 niks sê nie. (2)

4.5 Kan Zits se woorde in RAAMPIE 3 as manipulerend beskou word as 'n mens sy antwoord in RAAMPIE 1 in gedagte hou? Motiveer waarom jy so sê. (1)

4.6 Wat word deur die stilte in RAAMPIE 4 aangedui? (1)

4.7 Dink jy Zits se ma se woorde in RAAMPIE 5 het tot Zits deurgedring?
Verwys in jou antwoord na TWEE visuele bewyse uit RAAMPIE 6. (2)

4.8 Op watter manier dra die ironie in RAAMPIE 6 by tot die humor van die strokiesprent? (1)

[10]

VRAAG 5: ARTIKEL

Bestudeer die artikel (TEKS F) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS F**“LEKKER FEITE OOR SA VIR DIE (5.2) GEMAKSTOELREISIGER!”**

1	Daar is heelwat wêreldlande met twee amptelike hoofstede, maar het jy geweet Suid-Afrika is die enigste land in die wêreld met drie? Dit (5.3) (datum) al die pad uit 1910 toe Suid-Afrika sy (5.4) Unie- <u>baadjie</u> aangetrek het. Vandag is Kaapstad ons wetgewende hoofstad, Pretoria die administratiewe hoofstad en Bloemfontein is ons geregtelike hoofstad.	5
2	Daar is 'n rede waarom die (5.5) inwoners van Kaapstad so oor Tafelberg te kere gaan. Dit is nie net een van die oudste berge in die wêreld nie, maar het meer flora-spesies as Engeland, Wallis, Ierland en Skotland saam!	
3	Suid-Afrika is die enigste land in die (5.6) <u>wêreld</u> wat Mercedes Benz-voertuie met 'n regterstuur vervaardig.	10
4	Ons volkslied is een van slegs drie ter wêreld wat neo-modaal is – dit beteken dat die lied in een toonsoort begin en in 'n ander eindig. Ons deel hierdie musikale eer met Italië en die Filippyne. (5.7) En die kersie op die koek? Ons sing hom in vyf amptelike tale, naamlik Xhosa, Zoeloe, Sotho, Afrikaans en Engels.	
5	Die grootste diamant is op 26 Januarie 1905 in Cullinan, net buite Pretoria ontdek. Vandag pronk dié diamant (5.8) ... die Verenigde Koninkryk se Kroonjuwele.	15
6	Interessant, né? 'n Mens kan beslis van hierdie lysie gebruik maak om daai volgende vakansie na een van dié spesiale besienswaardighede te beplan!	

[Aangepas uit *MaroelaMedia*, 24 Maart 2020]

VRAE: TEKS F

5.1	Skryf die eerste diftong uit die opskrif neer.	(1)
5.2	Motiveer waarom die onderstreepte woord in die opskrif as 'n samestellende afleiding beskou kan word.	(1)
5.3	Vorm 'n werkwoord van die woord tussen hakies.	(1)
5.4	Verwys na reël 2 tot 3, paragraaf 1.	
5.4.1	Motiveer waarom die onderstreepte woord in hiërdie idiomatiese uitdrukking konnotatief gebruik word.	(1)
5.4.2	Gebruik nou die onderstreepte woord denotatief in 'n verklarende sin van jou eie.	(1)

- 5.5 Vorm 'n persoonsnaam van die drie vetgedrukte woorde in paragraaf 2. (1)
- 5.6 Verduidelik die gebruik van die skryfteken in die onderstreepte woord in paragraaf 3. (1)
- 5.7 Kies die korrekte antwoord. Skryf net die vraagnommer (5.7) en die letter (A–D) neer.
- Die vetgedrukte sin in paragraaf 4 is 'n voorbeeld van ...
- A pleonasme.
B anglisisme.
C kontaminasie.
D analogie. (1)
- 5.8 Skryf die ontbrekende voorsetsel in paragraaf 5 neer. (1)
- 5.9 Verbeter die skryftekenfout in paragraaf 6 deur die woord (korrek gespel) neer te skryf. (1)

[10]

TOTAAL AFDELING C: 30
GROOTTOTAAL: 70